

ШИФР «Флібет»

**НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: РЕГУЛЮВАННЯ І ПРАКТИКА
СКЛАДАННЯ КОМПАНІЯМИ УКРАЇНИ**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	6
1.1.Нефінансова звітність: сутність, види та історія розвитку	6
1.2.Регулювання нефінансової звітності у світі та в Україні	10
РОЗДІЛ 2. ПОТОЧНИЙ СТАН СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКАМИ УКРАЇНИ.....	14
РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	20
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26
ДОДАТКИ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Протягом останніх двадцяти років все більше компаній стали приділяти увагу не лише фінансовим результатам діяльності бізнесу, а й екологічним та соціальним аспектам роботи підприємств. Пандемія COVID-19 похитнула економічний розвиток, проте загострила увагу усього світу на соціально-орієнтованому бізнесі та його співпраці з державою у надзвичайних ситуаціях.

Дослідження, проведене французькою групою з управління активами «BNP Paribas», яке було опубліковане в липні 2020 року показало, що показники ESG (environmental, social and governance, ESG) в умовах пандемії стали важливішими для 23% інвесторів, з них 81% вже має у своєму портфелі акції компаній, що складають нефінансову звітність, і ще 16% планують додати до свого портфелю такі компанії; 79% зазначили, що наявність такої звітності збільшує перспективи позитивної оцінки діяльності компанії та вірогідність довгострокової співпраці. Проте 42% респондентів сказали, що відсутність єдиних стандартів щодо складання соціальної звітності є значною перепорою [1].

В Україні законодавством передбачено обов'язкове складання нефінансової звітності у формі Звіту про управління, але його форма та зміст чітко не регламентовані. Саме тому існує необхідність ґрунтовного дослідження Звіту про управління та його відповідності міжнародним вимогам, що висуваються до звітності зі сталого розвитку.

Ступінь наукової розробки теми. Проблеми впровадження, складання та уніфікації нефінансової звітності стали об'єктом вивчення багатьох відомих західних дослідників, зокрема Дж. Хейлза, Б. Баллоу, Д. Цоппа, П. Катроне, М. Настанські, Р. Екклеса, І. Іоанноу, Дж. Серафіма, К. Герціга, К. Гарсії-Манас, М. Піановські та ін. У контексті проблеми, що досліджується, заслуговують на увагу публікації аналітичних компаній «PWC» та «Deloitte» у співпраці зі Всесвітнім економічним форумом. В Україні зазначені проблеми знайшли відображення в працях В. Воробей, Т. Горохової, Т. Давидюк, В. Дерія, М. Дерій, І. Журовської,

А. Колота, М. Корягіна, П. Куцика, Л. Ловінської, А. Озеран, К. Самсонова, Л. Синькова, О. Степук, М. Шигун та ін. Однак, незважаючи на ґрунтовні дослідження проведені зарубіжними та вітчизняними вченими у цій сфері, все ще недостатньо дослідженими й дискусійними є проблеми складання нефінансової звітності, в частині змісту показників та уникнення дублювання інформації з фінансовою звітністю.

Об'єктом дослідження є соціально-економічні відносини, пов'язані з регулюванням складання та змістом нефінансової звітності українськими банками.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних положень формування нефінансової звітності банками України.

Метою роботи є дослідження передумов, сутності, особливостей та механізму складання та подання нефінансової звітності банками України, її впливу на інвестиційну привабливість та довіру клієнтів, та розробка на цій основі практичних рекомендацій щодо вдосконалення та уніфікації форм нефінансової звітності в Україні. Згідно з поставленою метою, були сформульовані наступні **завдання** роботи:

- розглянути генезис економічних поглядів щодо сутності нефінансової звітності;
- вивчити форми та види нефінансової звітності;
- узагальнити досвід розвинутих країн світу щодо обов'язкового впровадження нефінансової звітності та політики держави в цій сфері;
- вивчити практику складання та подання нефінансової звітності банками України;
- обґрунтувати пріоритетні напрями вдосконалення нормативно-правового регулювання в Україні в частині вимог до нефінансової звітності.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні **методи наукового пізнання**, а саме: метод єдності історичного та логічного для розкриття історії становлення та розвитку нефінансової звітності; методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, системного підходу та порівняння (в процесі

критичного аналізу та узагальнення теоретичних напрацювань, зіставлення поглядів іноземних та вітчизняних дослідників, порівняння досвіду зарубіжних країн); історичний, еволюційний та інституційний підходи (в ході висвітлення передумов і еволюції підходів до складання нефінансової звітності, трансформації державної політики в цій сфері); графічний та табличний методи (для узагальнення, систематизації та ілюстрування результатів дослідження).

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених з обраної проблематики, матеріали наукових періодичних видань, досліджень впливових міжнародних агентств та організацій (ООН, ВЕФ, ОЕСР), публікації аналітичних компаній «PWC» та «Deloitte», статистичні дані, надані ресурсами Державної служби статистики України, Світового банку, Євростату, нефінансова звітність українських банків та ін.

Практичне значення отриманих результатів. Розробки та рекомендації авторів роботи були апробовані шляхом публікації тез виступів на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема:

- Яким чином пандемія COVID-19 вплинула на інтерес інвесторів до нефінансової звітності? Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «ACTUAL TRENDS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH» 17-19 січня 2021 року, Мюнхен, Німеччина.
- Чи відповідає Звіт про управління українських банків вимогам UNCTAD? Матеріали Міжнародної наукової конференції «Цифровізація економіки в умовах пандемії: процеси, стратегії, технології» 22-23 січня 2021 року, Кельце, Польща.

Обґрунтовані в науковій роботі положення щодо нефінансової звітності були використані у роботі ТОВ «АУДИТОРСЬКА ФІРМА «КОНСУЛЬТАНТ-2» та ТОВ «БК» ФІС» у процесі визначення оптимальної структури нефінансових звітів та перевірки такої звітності у 2021р. (довідки про впровадження додано).

Ключові слова: нефінансова звітність, концепція сталого розвитку, глобальні цілі, стандарти звітності, соціальна відповідальність, звіт про управління.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

1.1. Нефінансова звітність: сутність, види та історія розвитку

Становлення та розвиток нефінансової звітності тісно пов'язані з реалізацією концепції сталого розвитку, яка базується на 10 основоположних принципах, що поділені на 4 групи (Додаток А). На основі цих принципів визначені 17 цілей сталого розвитку (далі - ЦСР) та 169 завдань плану дій, які спрямовані на подолання проблем бідності та нерівності до 2030 року. Зазначені принципи та цілі є орієнтиром для компаній при складанні нефінансової звітності, адже саме нефінансова звітність компаній дозволяє оцінити їх вплив на навколишнє середовище та вклад в досягнення ЦСР. Для реалізації ЦСР за ініціативою Генерального Секретаря ООН створена Мережа Глобального Договору ООН, яка об'єднує тисячі соціально відповідальних компаній, що погодилися добровільно складати нефінансову звітність.

Погляди науковців на поняття «нефінансової звітності» є доволі різноманітними. На думку зарубіжних дослідників Г. Джексона, Дж. Р. Бартош та Д. Кіндермана: «Нефінансова звітність – це офіційне повідомлення про організаційну політику, практики та інформацію про результати діяльності, які не фіксуються та не висвітлюються в основних рамках фінансового обліку та звітності» [6, с.1].

Експерти Глобального Договору ООН в Україні у співпраці з консалтинговою компанією «Ернст енд Янг» наводять наступне визначення: «Нефінансова звітність – це документально оформлена сукупність даних суб'єкта господарювання, що відображає середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства» [2, с.6].

За визначенням Глобальної ініціативи зі звітності (GRI – Global Reporting Initiative) термін «звітність зі сталого розвитку» означає звітність, яка охоплює одночасно економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності організації [3].

В Україні перші дослідження теоретичних аспектів нефінансової звітності почалися у 2009-2010 х роках із праць В. Воробей, І. Журовської та А. Колота [31, с.84]. На сьогодні визначення поняття «нефінансової звітності» українськими вченими відповідно до досліджень К. Безверхого, О. Малишкіна, та С. Шуляренко можна поділити на чотири групи (Додаток Б). Аналіз їх досліджень свідчить, що більшість вітчизняних науковців вважають нефінансову звітність інструментом задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників. Таке тлумачення нефінансової звітності ототожнює її із звітністю про сталий розвиток, однак не збігається з думками зарубіжних науковців.

На наш погляд, найбільш повним та вдалим можна назвати визначення нефінансової звітності, запропоноване українськими науковцями Л. Ловінською та А. Озеран, які вважають, що: «Нефінансова звітність – це інструмент корпоративної політики, який через сукупність взаємопов’язаних показників та відомостей забезпечує інформування стейкхолдерів компанії (акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільства) про: стратегію, цілі, підходи до управління в компанії; її взаємодію з зацікавленими сторонами; досягнуті результати у сфері соціальної відповідальності та сталого розвитку, зокрема економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності» [8, с.18].

Різноманітність підходів до визначення поняття «нефінансової звітності» корелює з великою кількістю форматів складання такої звітності (рис.1.1). Неоднорідність нефінансової звітності пояснюється значною кількістю стандартів та ініціатив, що пропонують дещо різні підходи до складання та зміст показників.

Рис. 1.1 Формати нефінансової звітності

Джерело: складено автором на основі [2; 3; 4].

Першою у 1997 році була створена Глобальна ініціатива зі звітності (The Global Reporting Initiative, GRI), яка фінансувалася кількома неприбутковими організаціями, зокрема CERES та Інститутом Теллуса (із залученням Програми ООН з питань довкілля). Спочатку метою даної ініціативи було створення ефективного механізму контролю за екологічними аспектами діяльності компаній, який згодом було розширено шляхом включення соціальних, управлінських та економічних аспектів.

За більш ніж 20 років активної діяльності GRI опублікувала чотири редакції «Керівництва зі звітності у сфері сталого розвитку» (G1, G2, G3, G4) (Додаток В). Стандарти GRI змінюються та удосконалюються відповідно до потреб користувачів та зручності аудиторів, проте незмінними залишаються основні елементи звітності за GRI: характеристика компанії (її опис та стратегія), підходи до управління, економічні, екологічні та соціальні показники.

Система звітності за GRI передбачає три рівні звітування (Додаток Г). Залежно від кількості показників, що компанія включає до своєї звітності, виділяють рівні С, В та А. Також, у випадку проведення компанією зовнішньої верифікації звітності, до літери на позначення рівня може бути доданий «плюс»(+). Фінальним етапом підготовки звітності за GRI є публікація звітності

у відкритому доступі, зокрема на офіційному сайті компанії та повідомлення GRI про застосування їхніх стандартів шляхом листування чи публікації звітності на офіційному сайті GRI.

Для уніфікації нефінансової звітності була створена Міжурядова робоча група експертів з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності (ISAR) при UNCTAD (UNITED NATIONS CONFERENCE ON TRADE AND DEVELOPMENT). Результатом її роботи стало Керівництво щодо основних індикаторів звітності суб'єктів господарювання про внесок у реалізацію Цілей сталого розвитку (Guidance on core indicators for entity reporting on contribution towards implementation of the Sustainable Development Goals, GCI) [4, с.12].

Система звітності за GCI передбачає включення до звітів показників за чотирма основними напрямками: економічним, екологічним, соціальним та інституційним. Основні відмінності звітів за GCI та GRI проаналізовано в таблиці (Додаток Д). Значною перевагою GCI порівняно з GRI є значно менша кількість показників та наявність ключових методологічних моментів, критеріїв відбору та принципів звітності.

Окрім GRI та GCI існує кілька інших підходів до складання нефінансової звітності, розроблених за ініціативою міжнародних добровільних громадських ініціатив. Серед них можна виділити: Керівні принципи підприємницької діяльності в аспекті прав людини (Guiding Principles on Business and Human Rights, UNGPs), Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних підприємств (OECD Guidelines for Multinational Enterprises), Стандарт ISO 26000 “Керівництво із соціальної відповідальності” (International Organisation for Standardisation’s ISO 26000), Тристороння декларація принципів, що стосуються багатонаціональних корпорацій і соціальної політики Міжнародної організації праці (International Labour Organisation’s Tripartite Declaration of Principles concerning Multinational Enterprises and Social Policy).

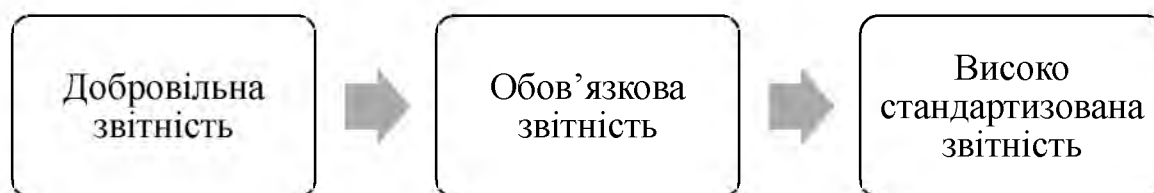
Враховуючи зростання інтересу інвесторів до соціальних аспектів діяльності компаній, свої вимоги до нефінансової звітності також випустили регулятори ринку цінних паперів та фондові біржі декількох країн. Наприклад,

Керівництво Nasdaq ESG Reporting Guide 2.0 (2019), Програма управління державними підприємствами ВЗ (2017) або Правила лістингу Сінгапурської фондової біржі від 2016 року, які вимагають від кожного зареєстрованого емітента готувати річний звіт про сталий розвиток з дотриманням принципу «дотримуйся або пояснюй» після ухвалення міжнародно визнаних систем звітності.

Отже, нефінансова звітність виникла у відповідь на зростаючий інтерес суспільства та інвесторів до екологічних та соціальних аспектів діяльності компаній. Для полегшення процесу складання звітності було створено кілька добровільних міжнародних ініціатив, що запропонували свої стандарти нефінансової звітності, проте лише стандарти GRI та GCI стали глобальними.

1.2. Регулювання нефінансової звітності у світі та в Україні

За роки існування фінансова звітність пройшла три етапи становлення (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Етапи становлення фінансової звітності

Джерело: складено автором на основі [9].

Відповідні етапи становлення має пройти і нефінансова звітність. Залежно від країни нефінансова звітність перебуває на першому або другому етапі. Проте з кожним роком все більше країн переводять нефінансову звітність зі складу добровільної до складу обов'язкової, у тому числі країни ЄС та Україна, залишаючи при цьому форму та зміст звітності на розсуд самих підприємств.

Регулювання нефінансової звітності відбувається одразу на кількох рівнях. На глобальному рівні основні регулятивні документи затверджуються на рівні Організації Об'єднаних Націй або добровільних глобальних ініціатив основною з яких є Глобальна ініціатива зі звітності. Проте на цьому рівні нефінансова звітність залишається добровільною.

Перехід нефінансової звітності від добровільної до обов'язкової вперше відбувся на регіональному рівні, а саме у Європейському союзі. Європейський союз як найбільше регіональне об'єднання у світі приділяє велику увагу соціальним та екологічним проблемам, тому такий крок став гарним прикладом для інших країн того, як можна на регіональному рівні зробити значний вклад у досягнення ЦСР.

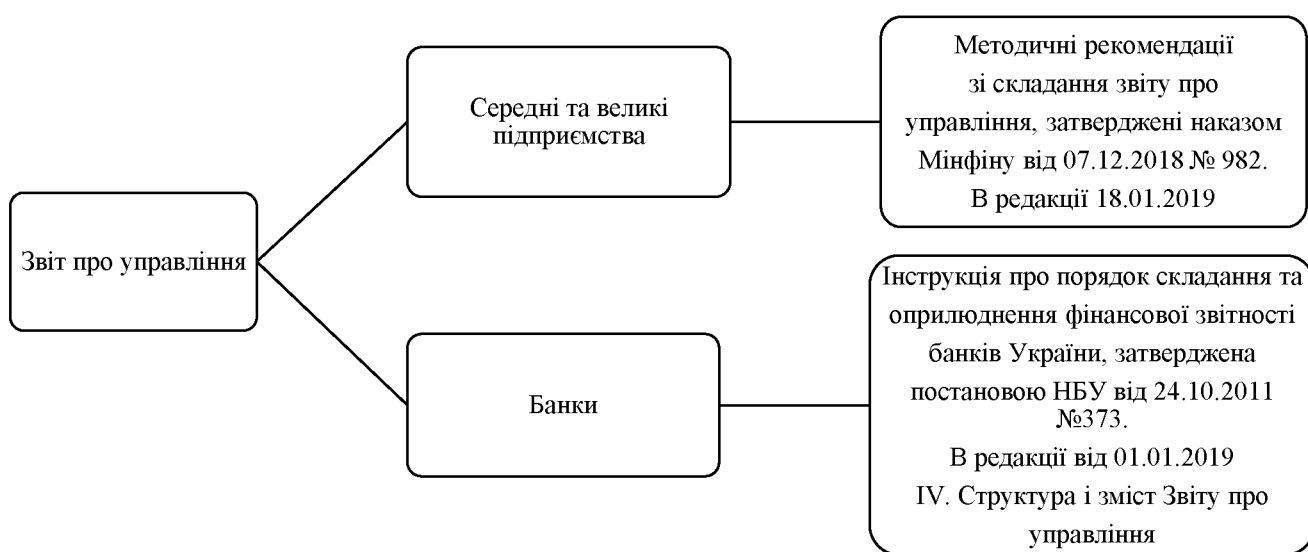
У ЄС основним регулятивним документом з питань нефінансової звітності є Директива 2014/95/ЄС Європейського парламенту і Ради від 22.10.2014. Відповідно до цієї Директиви починаючи з 1 січня 2017 року усі підприємства, на яких працює більше 500 осіб, обов'язково мають складати та подавати нефінансову звітність. Директива вимагає включати до нефінансової звітності екологічні аспекти, соціальні питання та питання, пов'язані з працівниками, дотримання прав людини, антикорупційні заходи, опис бізнес-моделі, результати та ризики політики щодо вищезазначених питань, а також політику різноманітності, що застосовується органами управління та нагляду. Проте у документі не визначено формат звіту, тому при складанні можна послуговуватися вимогами Глобального договору ООН, принципами ОЕСР для багатонаціональних компаній, Стандартами GRI, ISO 26000 тощо.

Окремої уваги заслуговує регулювання нефінансової звітності на рівні окремих держав. Власні ініціативи щодо впровадження нефінансової звітності у вигляді соціальних звітів окремі держави Європи впроваджували протягом двох останніх десятиріч. Серед них можна виділити французький «Bilan Social» (Соціальний звіт) [32], британський корпоративний соціальний звіт, який є обов'язковим для всіх компаній, чиї акції котируються на біржі та бельгійську соціальну звітність. За межами Європи найбільш повними можна назвати Керівні принципи звітності щодо корпоративної соціальної відповідальності для китайських підприємств („CASS-CSR“), розроблені Центром досліджень корпоративної соціальної відповідальності Китайської академії соціальних наук (CASS), з метою розвитку соціальної відповідальності у китайських компаній.

Законодавче регулювання нефінансової звітності в Україні почалося із прийняттям нової редакції Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р. № 2164-VIII (далі – Закон). Відповідно до Закону в Україні впроваджено принципово нову форму звітності - Звіт про управління, під яким розуміють документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності» [5].

Звіт про управління мають подавати середні та великі підприємства, а також підприємства, що становлять суспільний інтерес. Решта підприємств звільнені від зобов'язання подавати цей звіт. Даний Звіт є річним та подається у строки, визначені для фінансової звітності і разом з нею.

З позиції методичного забезпечення складання Звіту про управління регламентують ще кілька нормативно-правових актів (рис.1.3).

Рис. 1.3 Нормативно-правові документи, що регламентують подання Звіту про управління

Джерело: складено автором на основі [10;11].

Зазначені на рисунку 2 нормативні документи не наводять прикладу чи єдиної форми Звіту про управління та переліку обов'язкових показників, проте у них перелічені основні напрями за якими рекомендується складати Звіт. Обидва документи рекомендують включати до нефінансової звітності екологічні та соціальні аспекти діяльності, що відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Методичні рекомендації зі складання звіту про управління (далі - Методичні рекомендації) та розділ IV «Структура і зміст Звіту про управління» Постанови правління НБУ «Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» (далі - Інструкція) наводять різні вимоги до змісту Звіту про управління (Додаток Е).

Проаналізувавши та порівнявши вимоги до Звіту про управління, наведені в зазначених вище нормативно-правових документах, можна зробити наступні висновки:

- Методичні рекомендації наводять більш повний перелік напрямків для звітування – 10, з яких 9 є обов’язковими для всіх підприємств, а останній (корпоративне управління) лише для емітентів цінних паперів, проти 5 напрямків у Інструкції;
- Інструкція наводить менший перелік напрямків, проте, у ній докладно деталізовано кожен з них, зокрема у першому напрямі 7 показників, у другому – 4, в третьому – 13, в четвертому – 6, і в п’ятому – 3 показники, зазначаючи, що при аналізі ризиків варто вказувати не лише можливості, але й потенційні негативні наслідки;
- Інструкція вимагає від банків, у яких кількість працюючих більше 500 осіб, крім економічних, екологічних та соціальних аспектів, розкривати питання зайнятості, поваги до прав людини та боротьби з корупцією, що робить її вимоги подібними до вимог звітності за GCI;
- вимоги щодо Звіту про управління наведені в обох нормативно-правових документах частково дублюють інформацію, що наводиться в фінансовій звітності;
- У Методичних рекомендаціях пропонується посилається у нефінансовій звітності на показники фінансової.

В той же час Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» дозволяє середнім підприємствам не відображати у Звіті про управління нефінансову інформацію, що, на нашу думку, нівелює саму суть складання нефінансової звітності.

Таким чином, в Україні складання нефінансової звітності регламентовано значно краще, ніж в ЄС. Адже Директива 2014/95/ЄС лише документує необхідність складання такої звітності, в той час коли Методичні рекомендації зі складання звіту про управління та Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України надають перелік показників обов'язкових для розкриття суб'єктами господарювання. Також у Інструкції вказані 33 обов'язкові до розкриття показники, що робить її подібною до вимог GCI, де також перелічено 33 показники.

Висновки до розділу 1

Отже, нефінансова звітність є важливим інструментом задоволення інформаційних потреб працівників підприємств, стейкхолдерів та суспільства в цілому. Враховуючи перманентне зростання інтересу громадськості до соціальних проблем та проблем довкілля, можна прогнозувати зростання інтересу до нефінансової звітності та окремих її показників, що вимагатиме їх відповідності запитам користувачів. На тлі цього посилюватиметься потреба у вирішенні проблем нефінансової звітності, основними з яких є відсутність уніфікованих форм, що негативно впливає порівнянність показників звітності, велика кількість показників, що заплутує користувачів та інвесторів та дублювання інформації з фінансової звітності.

РОЗДІЛ 2. ПОТОЧНИЙ СТАН СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКАМИ УКРАЇНИ

Незважаючи на відносно недавнє впровадження нефінансової звітності як обов'язкової, банки України мають великий досвід її складання. Першим українським суб'єктом господарювання, що оприлюднив нефінансову звітність за стандартами GRI ще у 2007 та 2008 роках став «Надра Банк» [12, с. 38]. На той момент він входив до п'ятірки найбільших банків України, тому складання «Надра Банком» нефінансової звітності стало прикладом і стимулом для інших банків також добровільно оприлюднювати таку звітність.

На сьогодні відповідно до «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» усі банки мають складати нефінансову звітність у формі Звіту про управління. Цей звіт вони мають оприлюднити на офіційному веб-сайті та подати до НБУ разом з фінансовою звітністю не пізніше 30 квітня року, наступного за звітним.

Для аналізу поточного стану складання та подання нефінансової звітності банками України ми звернулися до звітності банків, опублікованої на їх офіційних сайтах. Базою дослідження стали Звіти про управління за 2019 рік 15 банків, з них 5 державних (АБ "УКРГАЗБАНК", ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР", АТ КБ "ПриватБанк", АТ "Ощадбанк" та АТ "Укрексімбанк"), 5 банків з іноземним капіталом (АТ "УКРСИББАНК", АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", АТ "ОТП БАНК" та АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК") та 5 українських комерційних банків (АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ", АТ "ПУМБ", АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК", АТ "ТАСКОМБАНК" та АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"). Усі обрані для дослідження банки визнані платоспроможними та показали прибуток у звітному році.

Проведений аналіз засвідчив, що обрані банки по різному виконують вимоги Інструкції (Додатки Ж і К). Розкривши у Звіті 31 з 33 показників, що становить 94%, найповніше виконали вимоги Інструкції державний АТ "Ощадбанк" та вітчизняний комерційний АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК". Найменше, 16 з 33 та 19 з 33 показників, що склало 48% та 58% відповідно, вказали АТ "УКРСИББАНК" та державний АБ "УКРГАЗБАНК". АБ "УКРГАЗБАНК", окрім Звіту про управління за вимогами Інструкції, також складає Звіт зі сталого розвитку за Стандартами GRI, у якому вказує 90 з 160 показників, що складає 56%. Загалом середня кількість розкритих показників складає 24 з 33 або 74%. Рівень розкриття українськими банками показників, передбачених Інструкцією для Звіту про управління, є загалом високим (рис. 2.1)

Рис. 2.1 Рівень розкриття українськими банками показників, передбачених Інструкцією для Звіту про управління

Джерело: побудовано автором на основі Додатків Ж і К.

Детальне дослідження складу показників показало, що в частині Звіту, що стосується характеру бізнесу, усі банки вказали інформацію щодо керівників та посадових осіб, а найрідше вказували інформацію про придбання акцій. Далі перейдемо до цілей керівництва та стратегій досягнення цих цілей, інформація щодо них найменш репрезентативно представлена у проаналізованих звітах. Найчастіше банки розкривали інформацію щодо пріоритетів дій для досягнення результатів, найрідше - критерії вимірювання успіху та оцінювання досягнень. У частині, що стосується ресурсів, ризиків та відносини, усі банки докладно пояснювали систему управління ризиками, стратегію та політику управління ризиками, суттєві види ризиків, а найрідше розкривали інформацію щодо фінансових механізмів та впливу відносин з акціонерами та пов'язаними особами на результат діяльності та здійснення управління. Частини звіту, що стосуються результатів діяльності та перспектив подальшого розвитку та ключових показників діяльності, більшість банків розкрили на 100%. Важливо відзначити, що немає показників, які б не розкрив жоден з досліджених банків.

На перший погляд може здатися, що більшість банків складають Звіт про управління відповідно до усіх вимог Інструкції, проте аналіз його змісту показує зовсім протилежне. Найбільш поширеною махінацією серед укладачів Звіту є вказування назви показника у заголовку розділу Звіту без його розкриття у тексті. Наприклад, державний ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР" у абзаці з назвою «Людські ресурси та інтелектуальний капітал» описує освіту і досвід трьох членів Правління та на підставі цієї інформації робить висновок, що: «...інтелектуального капіталу Банку достатньо...»[15, с.13]. Для порівняння також державний АТ "Ощадбанк" у підрозділі «Людський капітал» розділу «Ключові ресурси банку» наводить інформацію про вікову та статеву структуру працівників банку, рівень освіти та стаж роботи у банку, середній відсоток плинності кадрів та кількість нових співробітників по підрозділах. Іншим важливим позитивним моментом є те, що уся перерахована інформація наводиться у вигляді діаграм, що значно полегшує її сприйняття користувачами Звіту. Також у даному підрозділі відзвітовано про впроваджену систему навчання, оцінки та розвитку персоналу, зокрема кількість тренінгів, очних процедурно-продуктових навчань, дистанційних навчань та тестувань, спортивно-благодійні проєкти та проєкти для підтримки і розвитку корпоративних традицій. Зазначена вище інформація також дозволяє оцінити, наскільки відмінні назви застосовують банки для розділів, що мають містити однакову інформацію, що значно ускладнює пошук та порівняння інформації для усіх користувачів звітності.

Іншим недоліком Звіту про управління більшості банків є неоднозначне трактування вимог інструкції. Наприклад, для показника «аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками» більшість банків наводили порівняння показників звітного та попереднього років, і лише ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР" навів таблицю із порівнянням фактичних показників із плановими.

Також різниться спосіб подання числових показників та їх зміни, частина банків наводить їх у абсолютних сумах, інша у відсотках. В той же час суми по

екологічних, соціальних та освітніх проєктах більшість банків не наводить зовсім, вказуючи лише кількість або назви реалізованих проєктів.

Серед позитивних моментів можна виділити досконалість та змістовність розкриття показників, що стосуються опису зовнішнього середовища та ризиків. Особливо варто відзначити банки, які вже на початку 2020 року при описі зовнішнього середовища, стратегій та цілей банку передбачали довгострокові негативні наслідки пандемії COVID-19 для макроекономічного середовища та банківського сектора, до них відносяться: АТ "Ощадбанк", АТ "Укрексімбанк", який передбачив негативний вплив на якість обслуговування кредитного портфелю, фінансовий стан та результати діяльності Банку, АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК", АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ" та АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО".

У розділі IV «Структура і зміст Звіту про управління» сказано, що банки, у яких кількість працюючих більше 500 осіб, крім економічних, екологічних та соціальних аспектів, мають розкривати питання зайнятості, поваги до прав людини та боротьби з корупцією. Проте, лише частина банків розкрила екологічні та соціальні аспекти діяльності, серед них: державні АТ КБ "ПриватБанк", АТ "Ощадбанк" та АТ "Укрексімбанк", а також АТ "УКРСИББАНК", АТ "Райффайзен Банк Аваль", АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК" та АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК". Питання поваги до прав людини та боротьби з корупцією розкрили 9 з 15 проаналізованих банків, зокрема АТ КБ "ПриватБанк", АТ "Укрексімбанк", АТ "УКРСИББАНК", АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК", АТ "ОТП БАНК", АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ", АТ "ПУМБ", АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК" та АТ "ТАСКОМБАНК". Незважаючи на відносно велику кількість банків, що зазначили таку інформацію у Звіті, проте у більшості з проаналізованих звітів просто сказано про існування антикорупційних програм або соціальних проєктів без розкриття подробиць щодо їх змісту та розміру витрат на такі програми.

За вимогами UNCTAD, у звіті про сталий розвиток необхідно відображати інформацію про дотримання компаніями гендерної рівності. Гендерну структуру

персоналу у Звіті про управління відобразили АТ "Ощадбанк", АТ "УКРСИББАНК", АТ "Укрексімбанк", АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК" та АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО". У звітах АТ "Укрексімбанк" та АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО" також є інформація щодо відсотку жінок на керівних посадах, у тому числі у складі Правління банку. Тобто частина банків не лише виконує вимоги вітчизняної Інструкції, а ще й орієнтується на показники, що пропонуються міжнародно визнаними інституціями.

Окрім аналізу кількісного та змістовного складу Звіту про управління банків, у ході дослідження ми мали змогу оцінити порівнянність нефінансової звітності та її зручність для читання і аналізу основними користувачами. Аналіз звітності підтвердив висловлену у Розділі 1 думку щодо незручності відсутності уніфікованих форм. Незважаючи на те, що всі банки при складанні Звіту про управління послуговуються переліком вимог, наведених у Інструкції, вони застосовують різні підходи до розкриття інформації та форми самого Звіту. Також різниться структура Звіту про управління, складеного різними банками, що значно ускладнює порівняння звітів між собою. Лише частина з досліджених банків формує та називає розділи звіту відповідно до напрямків та показників перелічених у Інструкції.

Окремі банки не дотримуються порядку появи цих показників у звітності. Наприклад, у Інструкції «Інформація щодо керівників та посадових осіб» є другим показником першого розділу «Характер бізнесу», на практиці у Звіті про управління АТ "Ощадбанк" ця інформація розкривається у другому підрозділі восьмого розділу «Організаційний розвиток», а у Звіті про управління АТ "Укрексімбанк" - у передостанньому розділі перед інформацією про ризики, в той час як у Інструкції ризики мають розкриватися у розділі «Ресурси, ризики та відносини», а інформація про керівників у першому розділі «Характер бізнесу».

Також різняться способи подання інформації. Частина банків складає Звіт про управління у формі суцільного тексту дрібним шрифтом, навіть не виділяючи назви підрозділів, що значно ускладнює сприйняття та пошук інформації. Серед банків, що застосовують графічні способи подання інформації

(таблиці, схеми, діаграми) поширеною помилкою є нерівномірність їх використання, тобто щодо одного показника може бути зроблено таблицю і кілька діаграм, а щодо решти - вони взагалі не застосовуються.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз засвідчив, що усі банки дотримуються вимог НБУ та складають і оприлюднюють нефінансову звітність у вигляді Звіту про управління, проте жоден з проаналізованих банків не розкрив усіх показників, наведених у Інструкції. Особливу увагу варто звернути на нефінансову звітність державного АБ "УКРГАЗБАНК", Звіт про управління якого мінімально відповідає вимогам Інструкції, але який також складає Звіт зі сталого розвитку за Стандартами GRI. Головними недоліками нефінансової звітності, складеної українськими банками, є дублювання показників фінансової звітності та відсутність єдиної затвердженої форми, що значно ускладнює процес читання, аудиту та порівняння такої звітності.

РОЗДІЛ 3. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Нефінансова звітність поступово стає обов'язковим елементом звітності. Проте через її відносно недавню появу як самостійного виду звітності досі існує безліч проблем. Проведене нами дослідження показало, що нефінансова звітність потребує вдосконалення на усіх рівнях регулювання.

На глобальному рівні або мегарівні наявність значної кількості стандартів та систем звітності значно ускладнює вибір системи звітування для компаній. Також це негативно впливає на аналіз нефінансової звітності з боку аудиторів, інвесторів та інших користувачів звітності через неспівставність показників зі звітів, складених за різними стандартами, різні підходи до трактування та розкриття змісту показників та відсутність уніфікованих форм звітності. Тому основні регулятивні інституції, серед яких GRI, CDP (Carbon Disclosure Project), Рада зі стандартів розкриття інформації про екологічний вплив (Climate Disclosure Standards Board, CDSB), Міжнародна рада з інтегрованої звітності

(International Integrated Reporting Council, IIRC) та Рада стандартів бухгалтерського обліку зі сталого розвитку (Sustainability Accounting Standards Board, SASB) у вересні 2020 року випустили «Заяву про намір спільно працювати над всебічною корпоративною звітністю».

У ній вони задекларували початок роботи над системою інтегрованої звітності, яка включатиме фінансові показники та показники зі сталого розвитку. Метою роботи є створення єдиної системи інтегрованої звітності, яка зокрема буде гармонійно пов'язана з GAAP (Generally accepted accounting principles).

Робота над уніфікованою нефінансовою звітністю ведеться за підтримки Всесвітнього економічного форуму, аналітичної компанії «Deloitte» та Impact Management Project.

Окрім цього, з метою уніфікації звітності зі сталого розвитку, у 2016 GRI у співпраці з організацією Глобального Договору ООН випустило стандарти GRI для звітності зі сталого розвитку.

На державному рівні або макrorівні також існує проблема неуніфікованості нефінансової звітності та додається питання до наповнення такої звітності. Нефінансова звітність, складена за вимогами українських нормативно-правових документів, значно різниться за формою та змістом, що породжує необхідність розробку і затвердження єдиної форми складання нефінансової звітності. Проведений аналіз звітності підтвердив тезу про незручність та непорівнянність звітів, складених банками на власний розсуд, хоча існування єдиного переліку необхідних до розкриття показників певною мірою поліпшує ситуацію. Також відсутність єдиної форми Звіту про управління дозволяє банкам взагалі відмовитися від розкриття частини показників.

Іншою важливою проблемою є наповнення українського Звіту про управління. Основна частина Звіту про управління банку присвячена фінансовому стану, фінансовим результатам діяльності банку та порівнянню їх із цільовими показниками. На нашу думку, це є значним недоліком вітчизняного Звіту, адже у багатьох аспектах він дублює показники фінансової звітності та більше нагадує управлінську звітність, ніж звітність зі сталого розвитку.

Водночас, відсутність чіткої структури створює мішанину фінансових та нефінансових показників та ускладнює читання звіту користувачами. Тому для вдосконалення Звіту про управління банку пропонується структурувати його за вимогами UNCTAD, деталізувати та урізноманітнити нефінансові показники по кожному з чотирьох розділів (економічному, екологічному, соціальному та інституціональному) та прибрати фінансові показники, що вже відображені у фінансовій звітності [13].

З метою уникнення дублювання фінансових показників у фінансовій та нефінансовій звітності пропонується прибрати зі Звіту про управління банків наступні показники: структуру капіталу, грошові потоки та фінансові механізми, адже на практиці останній з цих показників найрідше розкривається у проаналізованій нами звітності. Також з двох запропонованих в Інструкції майже ідентичних показників «Аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності» та «Аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками» пропонується залишити лише останній, бо це потребуватиме наведення планових та фактичних показників, адже на практиці таке порівняння здійснив лише один з проаналізованих банків.

До економічного розділу Звіту про управління, структурованого за вимогами UNCTAD, можна віднести наступні з зазначених у Інструкції показників: результати діяльності банку, їх зміни протягом звітного періоду, аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками, діяльність у сфері досліджень і розроблень. Також доцільно додати показники, що описують співпрацю з місцевими громадами, проте не потрібно розкривати інформацію про сплачені податки, адже вона розкривається у фінансовій звітності.

Отже, на державному рівні варто посилювати методичну роботу з удосконалення нормативно-правових документів, що регулюють складання та подання нефінансової звітності. Також варто здійснювати роботу з конвергенції

вимог вітчизняного законодавства та міжнародних стандартів у сфері нефінансової звітності.

На мікрорівні (на рівні підприємств) потрібно заохочувати суб'єкти господарювання сумлінно та достовірно розкривати інформацію щодо усіх показників. Важливо сприяти добросовісному дотриманню вимог законодавства з боку керівництва компаній. З цією метою варто підвищувати обізнаність про важливість нефінансової звітності для користувачів та інвесторів та позитивний вплив її наявності на репутацію та інвестиційну привабливість компаній. Також важливо популяризувати принципи сталого розвитку серед населення, щоб компанії, складаючи нефінансову звітність, могли орієнтуватися на задоволення потреб клієнтів, що, в свою чергу, сприятиме підвищенню якості такої звітності.

Висновки до розділу 3

Пріоритетними напрямками вдосконалення нефінансової звітності мегарівні та макрорівні є робота з її уніфікації, що зробить таку звітність більш зручною для користувачів та полегшить процес складання звітності для укладачів. Також варто затвердити єдиний перелік показників необхідних для розкриття, що сприятиме порівнянності звітності складеної суб'єктами господарювання з різних країн. В Україні пропонується розробити та затвердити єдину форму Звіту про управління структуровану за вимогами UNCTAD, що позитивно вплине на наповненість звіту, адже компаніям стане важче уникати розкриття певних показників. Необхідно посилювати інформаційне забезпечення у напрямку сприйняття Звіту про управління компаніями, як інструменту соціально-відповідального бізнесу, а не як чергового обтяжливого документу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження регулювання і практики складання нефінансової звітності дозволяє зробити наступні висновки.

1. При складанні нефінансової звітності основним орієнтиром для компаній є принципи, цілі та завдання, визначені експертами ООН для реалізації концепції сталого розвитку та вимірювання внеску компаній у досягнення цілей сталого розвитку.

2. Українські науковці визначають нефінансову звітність як інструмент задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників, що загалом не суперечить визначенням цього поняття зробленим експертами Глобального Договору ООН в Україні чи Глобальної ініціативи зі звітності, проте значно відрізняється від визначення наданого зарубіжними науковцями.

3. Існує багато форматів нефінансової звітності, що пояснюється існуванням багатьох міжнародних та локальних стандартів та ініціатив щодо складання нефінансової звітності. Найбільш відомими та глобальними стали стандарти Глобальної ініціативи зі звітності (The Global Reporting Initiative, GRI) та стандарти складені за вимогами UNCTAD, що пояснені у Керівництві щодо основних індикаторів звітності суб'єктів господарювання про внесок у реалізацію Цілей сталого розвитку (Guidance on core indicators for entity reporting on contribution towards implementation of the Sustainable Development Goals, GCI).

4. Протягом останніх кількох років нефінансова звітність пройшла шлях від добровільної до обов'язкової в Європейському Союзі та Україні. У ЄС основним нормативним документом з питань нефінансової звітності є Директива 2014/95/ЄС Європейського парламенту і Ради від 22.10.2014. В Україні обов'язковий характер нефінансової звітності у формі Звіту про управління визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

5. Складання Звіту про управління комерційними підприємствами та банками регулюється різними законодавчими актами. Для комерційних підприємств орієнтиром є Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, затверджені наказом Мінфіну від 07.12.2018 № 982, а для кредитних установ - Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена постановою НБУ від 24.10.2011 №373.

6. Проведений аналіз поточного стану складання та подання нефінансової звітності банками України засвідчив, що формально усі проаналізовані банки виконують вимоги Інструкції щодо Звіту про управління. Більшість досліджених банків розкривають більше половини із показників перелічених у Інструкції, проте змістовне наповнення розкритих показників залишає бажати кращого.

7. Проведене дослідження дозволяє виділити кілька недоліків Звіту про управління, складеного українськими банками, серед них: різне трактування банками вимог до змісту одних й тих самих показників, розкриття екологічних та соціальних показників у вигляді кількості реалізованих проєктів без зазначення фактичної суми витрат та дублювання показників фінансової звітності. Відсутність єдиної форми звітності значно ускладнює читання, аналіз і порівняння різних звітів.

8. Нефінансова звітність все ще залишається відносно новою формою звітності, тому потребує вдосконалення. Серед пріоритетних напрямів удосконалення нефінансової звітності можна назвати визначення універсального для всіх країн переліку показників, уніфікація різних форматів звітності та зменшення дублювання показників фінансової звітності. Такі кроки значно покращать якість нефінансової звітності та сприятимуть подальшому зростанню інтересу до неї серед користувачів такої звітності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BNP Paribas Asset Management survey shows Covid-19 prompts rise in social considerations within investment decision-making: веб-сайт. URL: <https://mediaroom-en.bnpparibas-am.com/news/bnp-paribas-asset-management-survey-shows-covid-19-prompts-rise-in-social-considerations-within-investment-decision-making-8e57-0fb7a.html#:~:text=BNP%20Paribas%20Asset%20Management%20%28'BNPP,16%25%20plan%20to%20do%20so> (дата звернення: 01.01.2021).
2. Глобальний Договір ООН в Україні: веб-сайт. URL: <https://globalcompact.org.ua/pro-nas/desjat-principiv-gd-oon/> (дата звернення: 01.01.2021).
3. Офіційний сайт Глобальної ініціативи зі звітності: веб-сайт. URL: <https://www.globalreporting.org/about-gri/mission-history/> (дата звернення: 01.01.2021).
4. UNCTAD. (2019). *Guidance on core indicators for entity reporting on contribution towards implementation of the Sustainable Development Goals*: веб-сайт. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/diae2019d1_en.pdf. (дата звернення: 01.01.2021).
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.01.2021).
6. Gregory Jackson, Julia Bartosch, Emma Avetisyan, Daniel Kinderman. Mandatory Non-Financial Disclosure and Its Influence on CSR: An International Comparison *Journal of Business Ethics* (2020) <https://doi.org/10.1007/s10551-019-04200-00> Accepted: 23 May 2019 / Published online: 12 June 2019
7. Безверхий. К., Малишкін. О., Шуляренко С. Зміст, роль та види нефінансової звітності в системі інтегрованої інформації. *Гармонізація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах України в контексті нормативів ЄС*. 2018. С.165-178.
8. Ловінська Л., Озеран А., Ходзицька В. Нефінансова звітність: аспекти сталого розвитку

9. Bedenik N.O., Barišić P. Nonfinancial Reporting: Theoretical and Empirical Evidence. *Sustainable Management Practices*. July 3rd 2019. <https://www.intechopen.com/books/sustainable-management-practices/nonfinancial-reporting-theoretical-and-empirical-evidence>
10. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982. Дата оновлення 18.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2021).
11. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: затв. Постановою правління НБУ від 24.10.2011 № 373. Дата оновлення 18.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.01.2021).
12. НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ: ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ. Брошура представництва ООН в Україні. URL: https://ppv.net.ua/uploads/work_attachments/Non-Financial_Reporting__UA_.pdf (дата звернення 10.01.2021).
13. Кобзева І.І. Чи відповідає Звіт про управління українських банків вимогам UNCTAD? Матеріали Міжнародної наукової конференції «Цифровізація економіки в умовах пандемії: процеси, стратегії, технології» 22-23 січня 2021 року, Кельце, Польща.
14. Кобзева І.І. Яким чином пандемія COVID-19 вплинула на інтерес інвесторів до нефінансової звітності? Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «ACTUAL TRENDS OF MODERN SCIENTIFIC RESEARCH» 17-19 січня 2021 року, Мюнхен, Німеччина
15. Звіт про управління ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР" URL: https://settlement.com.ua/doc/sc.content/doc/annual_reports/ZVIT_UPRAV-2019.pdf (дата звернення 10.01.2021).
16. Звіт про управління АБ "УКРГАЗБАНК" URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/ugb_year_report_2019_05.pdf (дата звернення 10.01.2021).

17. Звіт про сталий розвиток АБ "УКРГАЗБАНК" URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/file/ugb_report2019.pdf (дата звернення 10.01.2021).
18. Звіт про управління АТ КБ "ПриватБанк" URL: <https://static.privatbank.ua/files/R%D1%96chnij+zv%D1%96t+za+2019rg..pdf> (дата звернення 10.01.2021).
19. Звіт про управління АТ "Укрексімбанк" URL: <https://www.eximb.com/assets/files/download/a1-1-2-stand-alone-fs-exim-2019-united2.pdf> (дата звернення 10.01.2021).
20. Звіт про управління АТ "Ощадбанк" URL: https://www.oschadbank.ua/sites/default/files/2020-07/SSBU_19_Conso%20FS_UKR_0.pdf (дата звернення 10.01.2021).
21. Звіт про управління АТ "УКРСИББАНК" URL: https://my.ukrsibbank.com/common/upload/ukrsibbank/financial-reports/2019/2019_consolidated_report_on_management_ua.pdf (дата звернення 10.01.2021).
22. Звіт про управління АТ "Райффайзен Банк Аваль" URL: <https://www.aval.ua/storage/files/ar2019-u.pdf> (дата звернення 10.01.2021).
23. Звіт про управління АТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК" URL: <https://credit-agricole.ua/storage/files/cab-mr-2019-ukr.pdf> (дата звернення 10.01.2021).
24. Звіт про управління АТ "ОТП БАНК" URL: <https://ru.otpbank.com.ua/upload/medialibrary/8f4/2019ua.pdf> (дата звернення 10.01.2021).
25. Звіт про управління АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК" URL: <https://www.procreditbank.com.ua/assets/Uploads/corporate-documents/Management-report-2019-UKR.pdf> (дата звернення 10.01.2021).
26. Звіт про управління АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ" URL: <https://www.bisbank.com.ua/files/Zvit%20pro%20upravlinnya%20za%202019%20rik.pdf> (дата звернення 10.01.2021).

27. Звіт про управління АТ "ПУМБ" URL:
https://about.pumb.ua/content/cmsfile/ua/%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C__ifrs_fs%202019_ukr.pdf?v=637285301824356509 (дата звернення 10.01.2021).

28. Звіт про управління АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК" URL:
<https://www.universalbank.com.ua/storage/app/uploads/public/5eb/149/61e/5eb14961ea881572397702.pdf> (дата звернення 10.01.2021).

29. Звіт про управління АТ "ТАСКОМБАНК" URL:
https://old.tascombank.ua/documents/richnij_zvit_tas_270419.pdf (дата звернення 10.01.2021).

30. Звіт про управління АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО" URL:
https://creditdnpr.com.ua/sites/default/files/fs_ifrs_ukr_2019_0.pdf (дата звернення 10.01.2021).

31. Воробей В. Журовська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. К.: ТОВ «Інжиніринг», 2010. С. 83-84.

32. Le bilan social de l'entreprise. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<http://www.journaldunet.com/management/pratique/vie-de-l-entreprise/4579/le-bilansocial-de-l-entreprise.html>

ДОДАТКИ

Права людини	<ul style="list-style-type: none"> • Принцип 1 • Ділові кола повинні підтримувати та поважати захист проголошених на міжнародному рівні прав людини • Принцип 2 • Ділові кола не повинні бути причетні до порушень прав людини
Трудові відносини	<ul style="list-style-type: none"> • Принцип 3 • Ділові кола повинні підтримувати свободу об'єднань та реальне визнання права на укладання колективних договорів • Принцип 4 • Ділові кола повинні виступати за ліквідацію всіх форм примусової праці • Принцип 5 • Ділові кола повинні виступати за повну ліквідацію дитячої праці • Принцип 6 • Ділові кола повинні виступати за ліквідацію дискримінації у сфері праці та зайнятості
Навколишнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> • Принцип 7 • Ділові кола повинні підтримувати підхід до екологічних питань, заснований на принципі обережності • Принцип 8 • Ділові кола повинні запроваджувати ініціативи, спрямовані на підвищення відповідальності за стан навколишнього природного середовища • Принцип 9 • Ділові кола повинні сприяти розвитку і розповсюдженню екологічно безпечних технологій
Протидія корупції	<ul style="list-style-type: none"> • Принцип 10 • Ділові кола повинні протидіяти всім формам корупції, включаючи здирицтво та хабарництво

Рис. А.1 десять принципів Глобального договору ООН

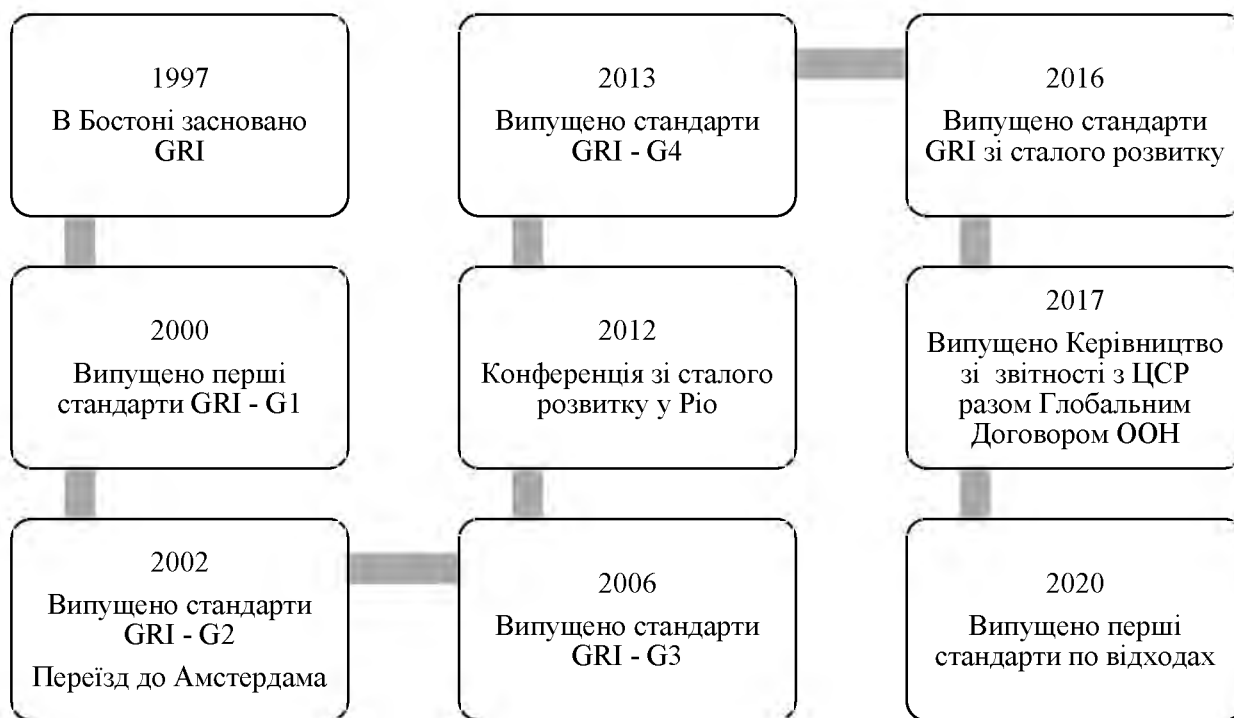
Джерело: складено автором на основі [2].

**Узагальнення підходів до визначення поняття «нефінансова звітність» у
працях українських науковців**

№ з/п	Підходи до визначення поняття «нефінансова звітність»	Автори	Кількість джерел	Частка джерел, %
1	Інструмент задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників	Т.В. Боцян, Т.В. Бочуля, В.О. Буряк, І.П. Васильчук, В. Воробей, Т.В. Давидюк, І. Журовська, Т.В. Горохова, В.А. Дерій, М.В. Дерій, І.О. Дземішкевич, Т. Довга, А.М. Колот, О.О. Кононова, М.В. Корягін, П.О. Куцик, Т.В. Лесіна, Р.Т. Мацьків, Г.О. Москалюк, М.М. Озерянська, Н.С. Орлова, Л.М. Пилипенко, К.В. Самсонова, М. Саприкіна, О.Б. Сивак, Л.С. Синьков, О.І. Степук та М.М. Шигун	26	81,25
2	Інструмент відповідального бізнесу	О.І. Гриценко, С.Я. Король, Л.В. Слюсарєва	3	9,38
3	Звітність, що складається не тільки з якісних, але й з кількісних показників	А.В. Блакита, Р.С. Подяк, М.А. Проданчук	2	6,25
4	Додаткове пояснення сум, відображених у річних фінансових звітах	О.В. Небильцова	1	3,12
Σ			32	100

Джерело: [7, с.166-167].

Рис. А.1 історія діяльності GRI

Джерело: складено автором на основі [3].

Рівні застосування системи звітності за GRI

Стандартні елементи		С	С +	В	В +	А	А +
	Елемент звітності G4	Звітування за: 1.1 2.1-2.10 3.1-3.8, 3.10-3.12 4.1-4.4, 4.14-4.15	Звітність підтверджена зовнішніми експертами	Звітування за всіма критеріями	Звітність підтверджена зовнішніми експертами	Звітування за всіма критеріями	Звітність підтверджена зовнішніми експертами
	Розкриття інформації за підходами управління G4	Не вимагається		Розкриття інформації щодо підходів до управління за кожною категорією показників		Розкриття інформації щодо підходів до управління за кожною категорією показників	
	Показники результативності G4 і галузеві показники результативності	Звітування щонайменше за 10 показниками результативності, в т.ч. хоча б по одному із соціальних, економічних і екологічних		Звітування щонайменше за 20 показниками результативності, в т.ч. хоча б по одному із соціальних, економічних, екологічних, прав людини, праці, суспільства, відповідальності за продукцію		Відповідь на кожен основний показник із галузевого додатку із належною увагою до принципу істотності шляхом: а) звітування за показником б) пояснення причин його пропуску	

Джерело: складено автором на основі [2].

Порівняння основних елементів звітності за GRI та GCI

Звіт зі сталого розвитку, підготовлений за вимогами стандартів GRI			Звіт про прогрес реалізації принципів Глобального договору (COP – Communication on Progress)		
Загальна інформація	Характеристика організації (опис компанії та її стратегії)	56 показників	Загальна інформація	Характеристика організації (розташування, юридична форма тощо)	5 показників
	Інформація про підходи до управління	3 показники	Тематична інформація	Економічна сфера	8 показників
Тематична інформація	Економічні показники	13 показників		Екологічна сфера	11 показників
	Екологічні показники	30 показників		Соціальна сфера	7 показників
	Соціальні показники	58 показників		Інституціональна сфера	2 показники

Порівняння вимог регулятивних документів до Звіту про управління

Вимоги Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982	Вимоги Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: затв. Постановою правління НБУ від 24.10.2011 № 373.
<p>1) організаційна структура та опис діяльності підприємства;</p> <p>2) результати діяльності;</p> <p>3) ліквідність та зобов'язання;</p> <p>4) екологічні аспекти;</p> <p>5) соціальні аспекти та кадрова політика;</p> <p>6) ризики;</p> <p>7) дослідження та інновації;</p> <p>8) фінансові інвестиції;</p> <p>9) перспективи розвитку;</p> <p>10) корпоративне управління (складають підприємства - емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію).</p>	<p>1) характер бізнесу (опис зовнішнього середовища, в якому здійснює діяльність банк, інформація щодо керівників та посадових осіб, наявність структурних підрозділів, інформація про придбання акцій, короткий опис діючої бізнес-моделі, основні продукти та послуги, отримані винагороди за звітний період);</p> <p>2) цілі керівництва та стратегії досягнення цих цілей (інформація щодо пріоритетів дій для досягнення результатів, критерії вимірювання успіху та оцінювання досягнень, суттєві зміни в цілях та досягненнях за звітний період, висвітлення діяльності у сфері досліджень і розроблень);</p> <p>3) ресурси, ризики та відносини: ключові фінансові та нефінансові ресурси, їх використання для досягнення цілей (структура капіталу, фінансові механізми, ліквідність, грошові потоки, а також людські ресурси, інтелектуальний капітал, технологічні ресурси); систему управління ризиками, стратегію та політику управління ризиками, суттєві види ризиків, їх зміни та плани їх пом'якшення; відносини з акціонерами та пов'язаними особами, вплив цих відносин на результат діяльності та здійснення управління ними;</p> <p>4) результати діяльності та перспективи подальшого розвитку (фінансові та нефінансові показники, що дають можливість зрозуміти основні тенденції та чинники, що впливають на бізнес, результати діяльності банку, їх зв'язок із цілями керівництва та стратегіями для досягнення цих цілей, аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності, причини змін показників протягом звітного періоду, намір реалізації стратегії банку в довгостроковій перспективі);</p> <p>5) ключові показники діяльності (показники ефективності, які використовує керівництво для оцінки результатів діяльності банку відповідно до встановлених цілей, аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками, їх зміни протягом звітного періоду).</p>

Джерело: складено автором на основі [10; 11].

Порівняння виконання вимог до Звіту про управління банками України

		Назва звіту	Документ, відповідно до якого складений звіт	Виконання вимог документу (показники)
Державні банки	ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	25 з 33
	АБ "УКРГАЗБАНК"	Річний звіт	Інструкція НБУ №373	19 з 33
		Звіт зі сталого розвитку	Стандарт GRI	90 з 160
	АТ КБ "ПриватБанк"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	24 з 33
	АТ "Ощадбанк"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	31 з 33
Банки з іноземним капіталом	АТ "УКРСИББАНК"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	16 з 33
	АТ "Райффайзен Банк Аваль"	Річний звіт	Інструкція НБУ №373	21 з 33
	АТ "КРЕДІ АГРИКОЛЬ БАНК"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	23 з 33
	АТ "ОТП БАНК"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	23 з 33
	АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	Звіт керівництва	Інструкція НБУ №373	27 з 33
Українські банки	АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"	Звіт керівництва	Інструкція НБУ №373	23 з 33
	АТ "ПУМБ"	Звіт керівництва	Інструкція НБУ №373	26 з 33
	АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	Звіт про управління	Інструкція НБУ №373	31 з 33
	АТ "ТАСКОМБАНК"*	Звіт керівництва	Інструкція НБУ №373	22 з 33
	АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"	Звіт керівництва	Інструкція НБУ №373	28 з 33

*- для АТ "ТАСКОМБАНК" аналізувався звіт за 2018 рік

Джерело: складено автором на основі [15-30].

Аналіз наведення банками основних показників Звіту про управління

		Державні банки					Банки з іноземним капіталом					Українські банки				
Показники		ПАТ "РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР"	АБ "УКРГАЗБАНК"	АТ КБ "ПриватБанк"	АТ "Ощадбанк"	АТ "Укрексімбанк"	АТ "УКРСИББАНК"	АТ "Райффайзен Банк Аваль"	АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"	АТ "ОТП БАНК"	АТ "ПРОКРЕДИТ БАНК"	АТ "БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ"	АТ "ПУМБ"	АТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"	АТ "ТАСКОМБАНК"*	АТ "БАНК КРЕДИТ ДНІПРО"
характер бізнесу	опис зовнішнього середовища	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	інформація щодо керівників та посадових осіб	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	наявність структурних підрозділів	+	+	+	+	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+
	інформація про придбання акцій	+	-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-
	бізнес-модель	+	-	+	+	+	+	-	+	-	+	-	-	+	-	-
	основні продукти та послуги	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	отримані винагороди за звітний період	-	+	-	+	+	+	+	+	+	-	-	+	+	-	+

цілі керівництва та стратегії досягнення цих цілей	інформація щодо пріоритетів дій для досягнення результатів	+	-	+	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	+	+
	критерії вимірювання успіху та оцінювання досягнень	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+
	суттєві зміни в цілях та досягненнях за звітний період	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	+
	діяльність у сфері досліджень і розроблень	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-
ресурси, ризики та відносини	структура капіталу	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+
	фінансові механізми	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
	ліквідність	+	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	-	+
	грошові потоки	+	-	-	+	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
	людські ресурси	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	інтелектуальний капітал	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+	-	+	+
	технологічні ресурси	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-	+	-	+	+	+
	систему управління ризиками	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

	стратегію та політику управління ризиками	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	суттєві види ризиків	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	їх зміни та плани їх пом'якшення	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	-	+
	відносини з акціонерами та пов'язаними особами	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	вплив цих відносин на результат діяльності та здійснення управління ними	-	-	-	+	+	-	-	+	+	+	-	-	+	-	+
результати діяльності та перспективи подальшого розвитку	фінансові та нефінансові показники, що дають можливість зрозуміти основні тенденції та чинники, що впливають на бізнес	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	результати діяльності банку	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	їх зв'язок із цілями	+	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+

	керівництва та стратегіями для досягнення цих цілей															
	аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	причини змін показників протягом звітного періоду	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	намір реалізації стратегії банку в довгостроковій перспективі	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	+
ключові показники діяльності	показники ефективності, які використовує керівництво для оцінки результатів діяльності банку відповідно до встановлених цілей	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності	+	+	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	+	+

та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками																
їх зміни протягом звітного періоду	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*- для АТ "ТАСКОМБАНК" аналізувався звіт за 2018 рік

Джерело: складено автором на основі [15-30].

